

פרק שני מצרפין שקלים

הלכה א מתניתין:

א. בני המדינות הרחוקות שקיבצו שקליהם ורוצים לשולחם למקדש, מצרפין שקלים לדרכונות. כלומר, מחליפים את שקליהם למטבעות זהב הקרויין דרכונות.⁽²⁷⁾

והותר להם לעשות כן מפני משוי הדרך, שלא יכבד על השליחים לשאת כמות גדולה של שקלי כסף.

ב. כשם שהיו שופרות [תיבות בצורת שופרות] במקדש, שהיו תורמין לתוכן את השקלים [והיו עשויין בצורת שופר, פיו צר, ורחב למטה, כדי שלא יוכלו הרמאים ליטול מן השקלים], כך היו שופרות במדינה בכל עיר ועיר, לאסוף לתוכם את השקלים שנגבו, ולשלחם אחר כך למקדש.

ג. בני העיר ששלחו את שקליהן ביד השליח למקדש ונגנבו או שאבדו ממנו בדרך, אם נתרמה כבר התרומה — שהרי לשכה היתה במקדש שהיו כונסים לתוכה את כל

הנכסים הרי הם בתפוסת הבית ולא חשיבי כשותפין, אין זה דווקא בשני אחים היורשים את אביהם. אלא היא שני אחין שירשו את אביהן, היא שני גיסין שירשו את המייהן מכח נשותיהם. דכל שבא מכח ירושה הרי הוא כתפוסת הבית. [כן פירש בקרבן העדה].

[ועיין אור שמח בהשמטות להלכות בכורות בסוף חלק זמנים שביאר כיצד שני גיסים יורשים את חמיהם]

לאיכן [להיכן] היו הקלבנות נופלין? [כלומר איזה שימוש היו עושין בהם]

רבי מאיר אומר: לשקלים, כלומר למקום שהשקלים הולכים הקלבנות הולכים, והיינו לקרבנות ציבור. ורבי מאיר לטעמו, דסבירא ליה שנתנת הקלבון חיוב תורה הוא לכל הנותן מחצית השקל, הלכך דינם שווה.

רבי לעזר אומר: לקרבנות נדבה.

רבי שמעון שזורי אומר: בקולבנות אלו היו עושין ריקוע זהב וציפוי לבית קדש הקדשים.

בן עזאי אומר: שולחנין שגבו את השקלים היו נוטלין אותן בשכרן.

ויש אומרים: להוצאת הרכיבים של מביאי השקלים לירושלים היו הולכין המעות.

הדרן עלך פרק באחד באדר

מחצית השקל לגזבר, וקיים את חובתו. ומה ששינינו שאם נאבדו השקלים חייב באחריותן, מדובר שלא נתן לשולחני, אלא שלח ישר למקדש עם שליח.

ולדעת שאר הראשונים, תירץ הגר"ח קניבסקי ב"ביאור ההלכה" [ב ד] שיש לומר שהקלבון הנוסף מכסה גם את הפרש השער של הוזלת

27. יש לעיין: הרי הזהב אינו מטבע אלא נחשב כסחורה, ויש לחוש שמא ירד ערכו של הזהב לפני שהוא יגיע לגזברים, ונמצא שלא תרמו השוקלים את מלוא ערכו של מחצית השקל. וכמו שחששו שלא לצרף במרגלית, שמא תזול.

ולדעת הרמב"ם ניחא, שלדעתו יש לשולחני דין גזבר, ונמצא שעם נתינתו לשולחני הגיע